

Primljeno/Submitted: 07.03.2022.
Prihvaćeno/Accepted: 02.06.2022.

Prethodno priopćenje
Preliminary communication
JEL Classification: M42, L32

**UTJECAJ INTERNE REVIZIJE NA SMANJENJE OBIMA POSLA EKSTERNE
REVIZIJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA JAVNIH PODUZEĆA U FEDERACIJI
BOSNE I HERCEGOVINE**

**THE IMPACT OF INTERNAL AUDIT ON THE REDUCTION OF THE VOLUME
OF EXTERNAL AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS OF PUBLIC
ENTERPRISES IN THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Semina Škandro*
Neda Franjić**

SAŽETAK

Interna revizija je u posljednje vrijeme doživjela velike promjene i interni revizori nisu više samo službenici koji kontroliraju dokumentaciju i bave se računovodstvom. Interni revizori, pored toga što provjeravaju financijske informacije iz poslovnih knjiga, ocjenjuju kvalitetu menadžmenta, procedure, poslovne politike, efikasnost metoda i druge faze. Misija interne revizije izvodi se iz njihovih definicija. Cilj interne revizije je da poveća vrijednosti i poboljša poslovanje poduzeća. Glavni cilj eksterne revizije je revizija financijskih izvještaja. Ove dvije profesije su različite i svaka od njih donosi veliku vrijednost poduzeću, ali kao profesija ne isključuju jedna drugu.

Iako su ciljevi interne i eksterne revizije različiti, postoje neka područja preklapanja, posebno kada je riječ o financijskim izvještajima. Suradnjom te dvije revizije preporuke za poboljšanje upravljanja rizicima i internim kontrolama bit će bolje usklađene. Cilj ovog istraživanja je proučiti ulogu interne revizije u reviziji financijskih izvještaja i korištenje rezultata rada interne revizije od strane eksternih revizora. Svrha istraživanja je pomoću literature i analize empirijskog istraživanja utvrditi ulogu interne revizije u reviziji financijskih izvještaja, kao i stav internih revizora o ulozi interne revizije u reviziji financijskih izvještaja.

Ključne riječi: interna revizija, eksterna revizija, financijski izvještaji, javna poduzeća

---

*Semina Škandro, doc.dr.sc., Sveučilište/Univerzitet "Vitez", e-mail: seminaškandro@hotmail.com

**Neda Franjić, mr. sc., Sveučilište/Univerzitet "VITEZ", e-mail: jukic_neda@hotmail.com

ABSTRACT

Internal audit has recently undergone major changes and internal auditors are no longer just clerks who control documentation and deal with accounting. Internal auditors, in addition to checking financial information from business books, evaluate the quality of management, procedures, business policies, the efficiency of methods, and other phases. The internal audit mission is derived from their definitions. The goal of internal audit is to increase value and improve the company's operations. The main objective of external audit is to audit the financial statements. These two professions are different and each of them brings great value to the company, but as a profession they do not exclude each other.

Although the objectives of internal and external audit are different, there are some areas of overlap, especially when it comes to financial statements. Cooperation between these two revisions of recommendations to improve risk management and internal controls will be better aligned. The aim of this research is to examine the role of internal audit in the audit of financial statements and the use of internal audit work by external auditors. The purpose of the research is to use the literature and analysis of empirical research to determine the role of internal audit in the audit of financial statements as well as the position of internal auditors on the role of internal audit in the audit of financial statements.

Key words: internal audit, external audit, financial statements, public enterprises

UVOD

Razvoj modernog poduzetništva, širenje, rast i razvoj poduzeća, razvoj i implementacija suvremenih informacijskih tehnologija, struktura, vlasnika kapitala, dolazak profesionalnih menadžera i njihova odgovornost za rezultate uvjetovali su razvoj interne revizije kao posebnog vida kontrole koji se izvodi unutar poduzeća. Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost kreirana s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije.

Pod internom revizijom podrazumijeva se organizacijski dio poduzeća u kojem su zaposlene adekvatno educirane osobe koje nezavisnim, kompetentnim radom i s dužnom pažnjom pružaju objektivno uvjeravanje i konzultantsku aktivnost i regularnosti izvršenja postupaka i procedura koje je uspostavilo rukovodstvo (Andrić, Krsmanović i Jakšić, 2009).

S vremenom se djelokrug interne revizije se proširio i više ne obuhvata samo financijska područja u poduzeću, nego se okreće i nefinancijskim područjima (nabava, prodaja, proizvodnja i dr.). Tako interni revizori, osim što uvjeravaju da informacije iz poslovnih knjiga točno odražavaju činjenice, također procijenjuju politiku, procedure, upotrebu autoriteta, kvaliteta menadžmenta, efikasnost metoda, specijalne probleme i ostale faze (Andrić, Krsmanović i Jakšić, 2009). Kriterij za ocjenu poslovanja organizacije i funkcioniranje sustava interne kontrole su ciljevi koje je organizacija postavila, odnosno njene politike, Zakonski propisi i interni akti, te ostala interna pravila (Škandro, 2020). Svrha, nadležnost i odgovornost interne revizije u poduzeću organizira se i definira odlukom menadžmenta o osnivanju i Pravilnikom o internoj reviziji koji se sačinjavaju u skladu sa Standardima interne revizije, Kodeksom etike i drugim zakonskim propisima.

Tušek, Žager i Rička (2006) smatraju reviziju finansijskih izvještaja i internu reviziju za dva temeljna i najznačajnija dijela cjelokupne revizijske profesije, te da između njih postoje određene sličnosti, ali i neke bitne razlike. Uloga revizije finansijskih izvještaja je zaštita interesa vlasnika kapitala, te osiguravanje vjerodostojnih informacija za potrebe upravljanja, a interna revizija je usmjerena na ocjenu cjelokupnog poslovanja poduzeća, posebice uvid u računovodstveni sustav i sustav interne kontrole, te ispitivanje finansijskih i poslovnih informacija za potrebe upravljanja (Tušek, Žager i Rička, 2006).

Suradnja i međusobni odnosi internog i eksternog revizora regulirani su profesionalnom regulativom (Isaković i Isaković-Dražić, 2017), Međunarodnim standardima revizije-IFAC, Međunarodnim standardima revizije za javni sektor - INTOSAI i Međunarodnim standardima profesionalne prakse internih revizora. Ciljevi interne i eksterne revizije se razlikuju, kao i sam postupak ostvarenja tih ciljeva. Ove dvije profesije su različite i svaka od njih donosi veliku vrijednost poduzeću, ali kao profesije ne isključuju jedna drugu. Suradnja internih i eksternih revizora trebala bi pomoći upravi cjelovitim prikazom poslovanja poduzeća i rizika, a uz to i eliminirati dvostruko obavljanje procesa interne i eksterne revizije. Premda su ciljevi interne i eksterne revizije različiti, postoje neka područja preklapanja, posebno kada je riječ o finansijskim izvještajima. Prilikom korištenja radom internih revizora, eksterni revizor se oslanja na Međunarodni revizijski standard 610, dok se interni revizor oslanja na Standard 2050. Eksterni revizor može imati koristi od internih revizora o okolini u kojoj posluje društvo i razumijevanje sustava upravljanja, dok interni revizori mogu imati koristi od eksternih revizora jer imaju znanje i vještine kroz reviziju drugih društava (Čular, 2017).

Korištenje rada interne revizije smanjuje veličinu revizijskog uzorka, smanjuje revizijski napor, pa tako i revizijsku naknadu (Čular, 2017). Interna revizija analizirajući rad interne kontrole, indirektno utiče na sprječavanje nastanka prevare, tako što procjenjujući efikasnost i efektivnost rada interne kontrole, te stupanj izloženosti riziku u svim segmentima poduzeća daje savjete menadžmentu da eventualne anomalije u radu interne kontrole otkloni na vrijeme (Škandro, 2016). Eksterni revizor bi trebao prije nego se odluči koristiti radom interne revizije razumijeti funkciju interne revizije i procjenjivati i provjeravati rad interne revizije upravljanja (Tušek, Žager i Rička, 2006).

1. METODOLOGIJA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

Svrha i cilj istraživanja u ovom radu je istražiti ulogu interne revizije kao pomoći i podrške eksternoj reviziji u obavljanju revizije finansijskih izvještaja javnih poduzeća Federacije BiH. Na temelju svrhe i ciljeva istraživanja postavljena je hipoteza koja glasi: *Adekvatno uspostavljen sustav interne revizije u javnom poduzeću isključuje obavljanje istih procesa od strane eksternih revizora.* Istraživanje za ispitivanje postavljene hipoteze izvršeno je slanjem on-line anketnih upitnika internim revizorima zaposlenim u javnim poduzećima Federacije Bosne i Hercegovine. Anketni upitnici poslani su internim revizorima putem e-mail s direktnom poveznicom na online upitnik.

2. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Analiza rezultata istraživanja izvršena je na temelju rezultata dobivenih iz on-line anketnih upitnika. Empirijsko istraživanje provedeno je od 14.02.2021. do 14.03.2021. godine. Anketni upitnik za interne revizore sastoji se od 29 pitanja, podijeljen u tri dijela od kojih prvi dio obuhvaća demografska pitanja i općenito pitanja o obilježjima organizacije, drugi dio odnosi se na obilježja funkcije interne revizije, dok treći dio obuhvaća suradnju interne i eksterne revizije.

2.1. Analiza demografskog dijela upitnika

Analiza demografskog dijela upitnika prikazana je u tabeli 1.

Tabela 1: Struktura uzorka internih revizora

Životna dob (godine)	%	Ukupan broj godina radnog staža na poslovima ovlaštenog revizora	%	Broj zaposlenih u poduzeću na kraju 2019. Godine	%
25-35	33,33	do 10 godina	73,5	do 50 zaposlenih	18,93
36-45	27,28	11-20 godina	26,5	od 51-200 zaposlenih	53,04
46-55	33,33	21-30 godina	0	više od 200 zaposlenih	28,03
Više od 55	6,06	više od 30 godina	0		
Ukupno:	100	Ukupno:	100	Ukupno:	100
Od toga: muškarci :34,10%					
žene 65,90%					

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

2.2. Analiza obilježja funkcije interne revizije u javnim poduzećima Federacije Bosne i Hercegovine

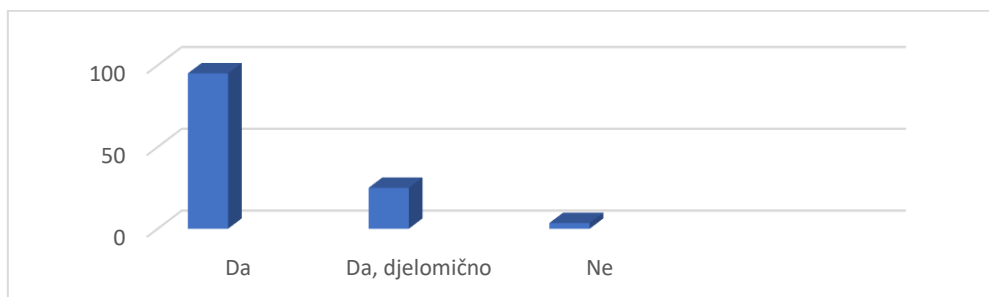
Interni revizori su dali svoje mišljenje o učinkovitosti jedinica za internu reviziju i revizijskog odbora u javnim poduzećima u kojima rade. Od 132 ispitanika njih 89 je odgovorilo da njihovo poduzeće ima uspostavljen učinkovit revizijski odbor.

Grafikon 1: Uspostavljen učinkovit revizijski odbor

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

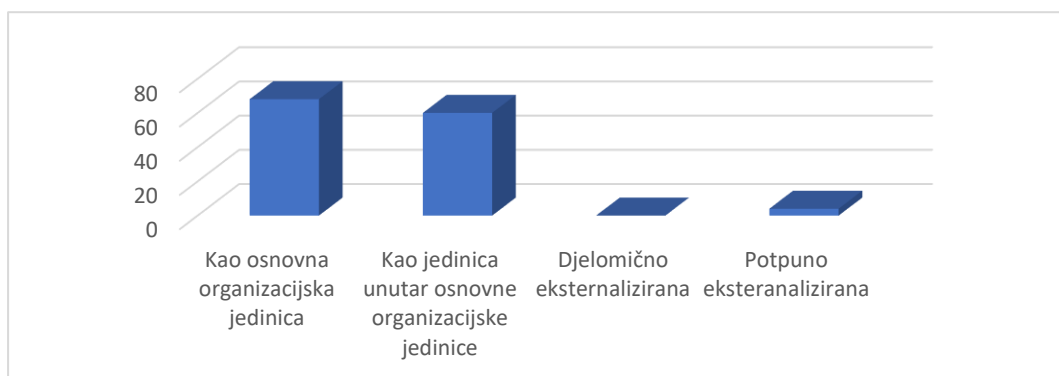
Grafikon 2: Uspostavljena funkcija interne revizije u skladu s Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru Federacije BiH

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Na ovo pitanje 72% ispitanika je odgovorilo da u njihovom poduzeću postoji uspostavljena funkcija interne revizije u skladu s Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru Federacije BiH.

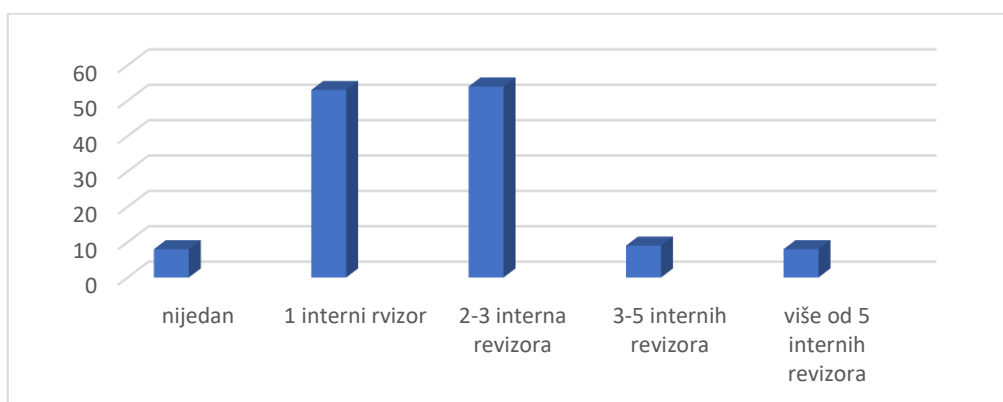
Grafikon 3: Organizacija interne revizije u poduzeću

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Ispitanici na ovo pitanje su odgovorili podijeljeno, 68 njih je odgovorilo da je interna revizija u njihovom poduzeću organizirana kao osnovna organizacijska jedinica, a 60 njih je odgovorilo da je organizirana kao jedinica unutar osnovne organizacijske jedinice.

Grafikon 4: Broj internih revizora u jedinici za internu reviziju

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

U odgovorima na ovo pitanje se vidi da javna poduzeća imaju najviše jedan ili dva do tri interna revizora u jedinici interne revizore.

Tabela 2: Zadaci interne revizije u poduzeću

Red. br.	Koji su zadaci interne revizije u Vašoj organizaciji	Broj	Rezultat u postotcima
1.	Ocjena usklađenosti poslovanja poduzeća sa zakonima, politikama i procedurama javnog sektora	107	81,10%
2.	Ocjena uspješnosti računovodstvenih sustava i internih kontrola	91	68,90%
3.	Otkrivanje i sprječavanje grešaka i nelegalnih radnji	50	37,90%
4.	Blagovremeno sastavljanje kvalitetnih financijskih izvještaja	45	34,10%
5.	Dodavanje vrijednosti poduzeću	59	44,70%

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Odgovori na ovo pitanje su ponuđeni kao višestruki odgovori i kao takvi su i obrađeni u ovoj tabeli. Od 132 ispitanika njih 107 smatra da bi jedan od zadataka interne revizije trebao biti ocjena usklađenosti poslovanja, 91 smatra da bi ocjena uspješnosti sustava internih kontrola trebala biti jedan od zadataka interne revizije.

Grafikon 5: Vrste revizije koje se obavljaju u poduzeću ispitanika

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Odgovori na ovo pitanje su ponuđeni kao višestruki odgovori i kao takvi su i obrađeni. 115 ispitanika tvrdi da su u njihovom poduzeću obavlja revizija usklađenosti, a najmanje se obavlja revizija informacionih tehnologija.

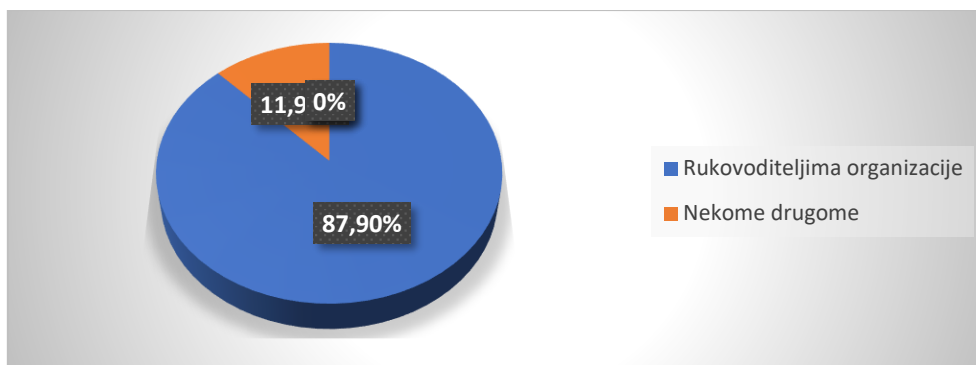
Grafikon 6: Obavlja li interna revizija i druge poslove u poduzeću

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

58 ispitanika tvrdi da interna revizija ne obavlja druge poslove u poduzeću.

Grafikon 7: Jedinica za internu reviziju/interni revizor su organizacijom i funkcionalno direktno i isključivo odgovorna

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

U većini javnih poduzeća interna revizija je odgovorna isključivo rukovoditeljima organizacije.

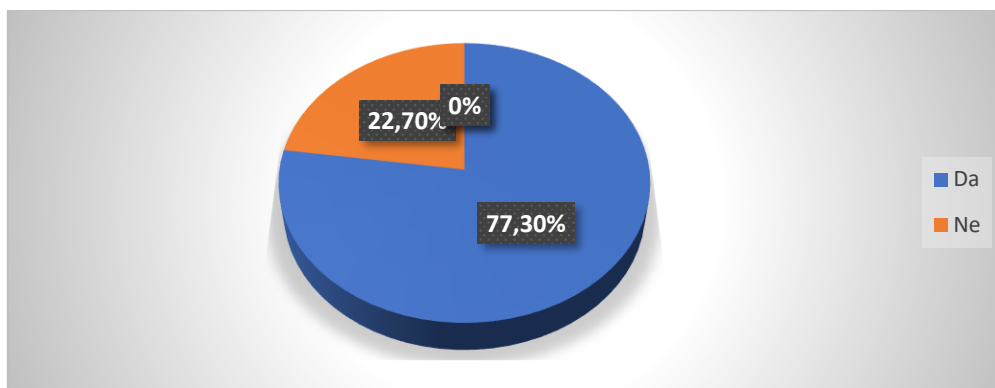
Tabela 3: Što je od navedenog uspostavljeno u Vašem poduzeću

Red. br.	Što je od navedenog uspostavljeno u Vašem poduzeću?	Broj	Rezultat u postocima
1.	Pravilnik o unutarnjoj organizaciji	120	90,90%
2.	Etički kodeks	106	80,30%
3.	Dugoročni/strateški plan	63	47,70%
4.	Pravilnik interne revizije	107	81,10%
5.	Izjava o misiji interne revizije	42	31,80%
6.	Strategija interne revizije	85	64,40%
7.	Priručnik za rad interne revizije/Akt o politikama interne revizije	47	35,60%
8.	Procjena rizika	68	51,50%
9.	Godišnji plan interne revizije	71	53,80%
10.	Ništa od navedenog	12	9,10%

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Odgovori na ovo pitanje su ponuđeni kao višestruki i kao takvi su i obrađeni. Većina od 132 anketirana interna revizora tvrde da javna poduzeća u kojima oni rade imaju uspostavljen: Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, etički kodeks, Pravilnik o internoj reviziji, Strategiju interne revizije, Godišnji plan interne revizije.

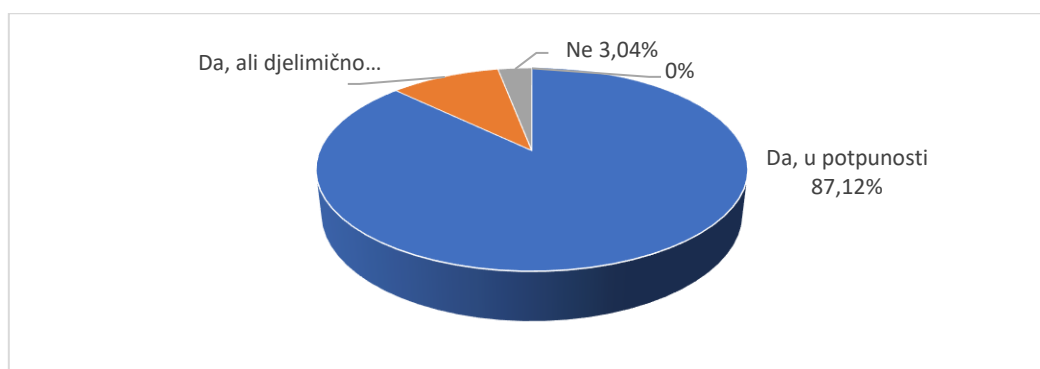
Grafikon 8: Jedinica za internu reviziju je organizirana kao samostalna organizacijska jedinica i potpuno je neovisna o menadžmentu poduzeća

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Od 132 anketirana internih revizora njih 102 ili 77,30% odgovorilo je da u njihovom poduzeću jedinica za internu reviziju organizirana kao samostalna organizacijska jedinica i potpuno je neovisna o menadžmentu poduzeća.

Grafikon 9: Pridržavate li se u radu interne revizije Međunarodnih standarda za profesionalnu praksu interne revizije

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Od 132 anketirana internih revizora njih 87,12% je odgovorilo da se u svom radu pridržavaju Međunarodnih standarda za profesionalnu praksu interne revizije.

Tabela 4: Kako Vaše poduzeće mjeri izvršenje aktivnosti interne revizije

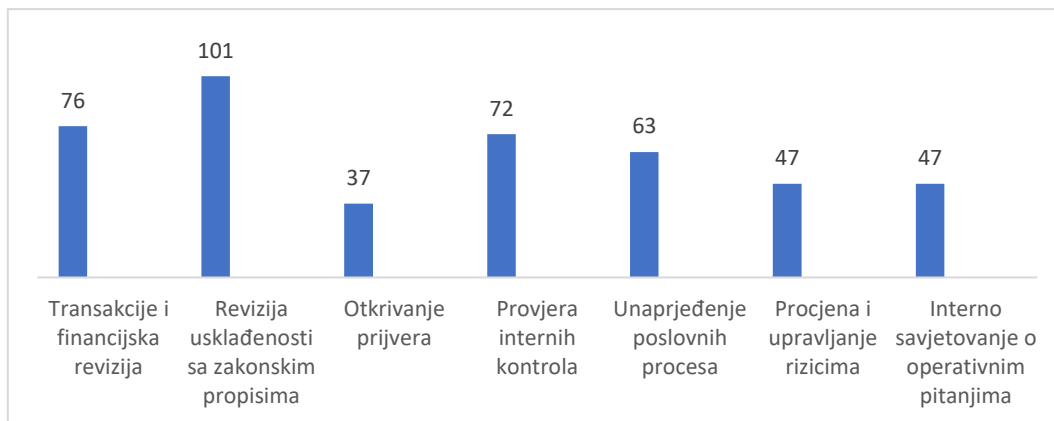
Red. br.	Kako Vaše poduzeće mjeri izvršenje aktivnosti interne revizije?	Broj	Rezultat u postotcima
1.	Prihvaćenim preporukama	101	76,50%
2.	Uštedama/izbjegavanjem troškova i poboljšanjima na osnovu preporuka koje su primljene	70	53,00%
3.	Oslanjanjem eksterne revizije na aktivnosti interne revizije	17	12,90%
4.	Postotkom izvršenja Revizorskog plana	35	26,50%
5.	Odsustvom regulativnih ili reputacijskih problema i značajnih poremećaja	19	14,40%

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Većina od 132 anketirana interna revizora tvrde da javna poduzeća u kojima oni rade izvršenje aktivnosti interne revizije mjere prihvaćenim preporukama, dok se najmanje pozornosti pridaje oslanjanju eksterne revizije na aktivnosti interne revizije.

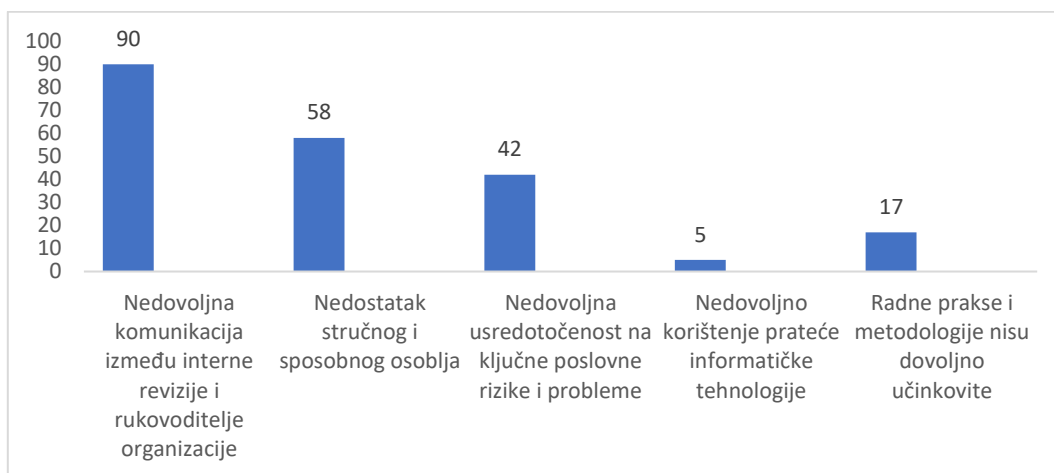
Grafikon 10: Funkcionalno težište interne revizije

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Odgovori na ovo pitanje su ponuđeni kao višestruki i kao takvi su i obrađeni. Većina anketiranih internih revizora tvrdi da je u njihovom poduzeću funkcionalno težište interne revizije prije svega na reviziji usklađenosti sa zakonskim propisima.

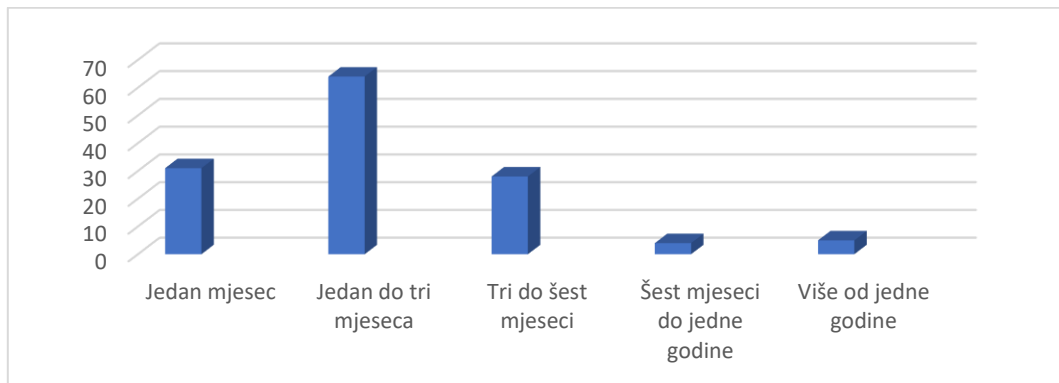
Grafikon 11: Najveći problem interne revizije u poduzeću ispitanika

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Odgovori na ovo pitanje su ponuđeni kao višestruki i kao takvi su i obrađeni. Većina anketiranih internih revizora tvrdi da je u njihovom poduzeću najveći problem interne revizije nedovoljna komunikacija između interne revizije i rukovoditelja organizacije.

Grafikon 12: Prosječno trajanje procesa revizije u poduzeću ispitanika

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Najveći broj anketiranih internih revizora (64 interna revizora) je odgovorilo da je prosječno vrijeme trajanja ciklusa projekta interne revizije jedan do tri mjeseca.

Tabela 5: Obveza izvještavanja o upravljanju rizicima, internoj kontroli i internoj reviziji i praćenje ciljeva

Pitanje	Ne %	Ne, inicijalno se uvode aktivnosti u tom pravcu %	Da, u određenim dijelovima posla %	Da, u većini poslova %	Da %	Ukupno %
Postoji li u Vašem poduzeću obveza izvještavanja o upravljanju rizicima, internoj kontroli i internoj reviziji?	6,10	15,90	22,70	9,80	45,50	100%
Prati li Vaše poduzeće redovno ostvarivanje ciljeva organizacije?	6,80	3,80	12,90	31,80	44,70	100%

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Prema odgovorima anketiranih na ovo pitanje, vidljivo je da većina organizacija redovno prati ostvarivanje ciljeva organizacije, neke u potpunosti prate, neke u određenim dijelovima poslovanja.

2.3. Analiza suradnje interne i eksterne revizije

Od 132 ispitanika svi se slažu s tvrdnjom da aktivnost interne revizije može stvoriti dodatnu vrijednost u javnim poduzećima. 132 ispitanik se slaže s tvrdnjom da aktivnost interne revizije može doprinijeti smanjenju obima posla eksterne revizije.

Tabela 6: Aktivnosti interne revizije

Pitanje	Slažem se	Ne slažem se	Ukupno
Slažete li se s tvrdnjom da aktivnost interne revizije može stvoriti dodatnu vrijednost u javnim poduzećima u Federacije BiH	100,00%	0,00%	100%
Slažete li se s tvrdnjom da adekvatna aktivnost interne revizije može doprinijeti smanjenju obima posla eksterne revizije	100,00%	0,00%	100%

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

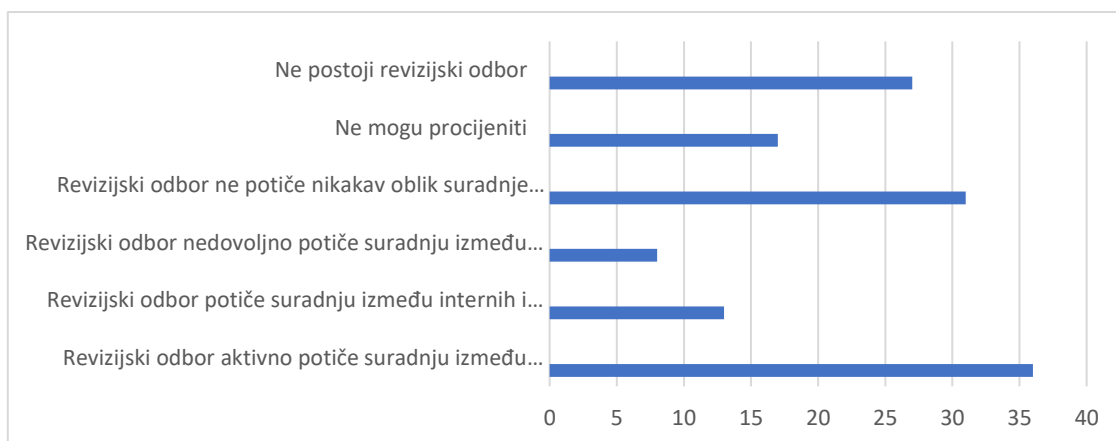
Tabela 7: Ocjena suradnje interne i eksterne revizije

	1	2	3	4	5	Ukupno %
	%	%	%	%	%	
Ocijenite dosadašnju suradnju Vaše službe interne revizije s eksternim revizorima, odnosno intenzitet korištenja rada interne revizije od strane eksternih revizora na području korištenje radom službe interne revizije u pribavljanju revizijskih dokaza	7,60	7,60	38,60	46,20	0,00	100
Ocijenite dosadašnju suradnju Vaše službe interne revizije s eksternim revizorima, odnosno intenzitet korištenja rada interne revizije od strane eksternih revizora, u području korištenje radom službe interne revizije radi osiguravanja izravne pomoći u reviziji financijskih izvještaja, uz usmjeravanje, nadzor i pregled koji obavlja eksterni revizor	15,15	0,00	41,66	43,19	0,00	100

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Najviše ispitanika je suradnju s eksternom revizijom na području korištenja radom službe interne revizije u pribavljanju revizijskih dokaza ocijenilo kao vrlo dobru. Najviše ispitanika je suradnju s eksternom revizijom na području korištenja radom službe interne revizije radi osiguravanja izravne pomoći u reviziji financijskih izvještaja uz usmjeravanje, nadzor i pregled koji obavlja eksterni revizor ocijenilo kao vrlo dobru.

Grafikon 13: Npори revizijskog odbora u poticanju suradnje između internih i eksternih revizora

Izvor: Izrada autora na temelju empirijskog istraživanja

Budući da je interna revizija relativno mlada oblast u Federacija Bosne i Hercegovine postoje određeni problemi u njenom radu. U cilju uklanjanja tih problema i poboljšanja položaja revizije u javnim poduzećima dati su prijedlozi kako to uraditi.

- Sva javna poduzeća trebaju imati uspostavljen funkcionalan revizijski odbor, uspostavljen funkciju interne revizije u skladu s Pravilnikom i kriterijima za uspostavljanje jedinica za interne revizije u javnom sektoru Federacije BiH, bez ikakvih odstupanja i iznimki
- Interna revizija u javnim poduzećima treba dobiti na značaju i mjesto koje joj pripada

- Sva javna poduzeća trebaju imati uspostavljene poslovne ciljeve u pisanoj formi
- Interna revizija u javnim poduzećima treba obavljati reviziju sustava, reviziju usklađenosti, reviziju poslovanja i reviziju informacijskih tehnologija
- Interna revizija mora biti uspostavljena kao samostalna organizacijska jedinica koja neće biti odgovorna menadžmentu poduzeća, nego revizijskom odboru, to se mora odnositi na sva javna poduzeća i poduzeti korake da se to i ostvari
- Svako javno poduzeće mora napisati Povelju o internoj reviziji, Pravilnik o unutarnjoj organizaciji, Etički kodeks, Strategiju interne revizije, Pravilnik interne revizije, Izjavu o misiji interne revizije, Godišnji plan interne revizije, Priručnik za rad interne revizije
- U jedinici interne revizije moraju biti zaposleni stručni, kvalificirani, sposobni i profesionalni interni revizori, bez ikakvih iznimki, Internim revizorima, u skladu s vremenom u kojem se nalazimo, treba biti osigurana odgovarajuća informacijska tehnologija za obavljanje poslova
- Revizijski odbor mora biti aktivno uključen u djelovanje interne revizije, a ne samo pasivno postojati, mora pratiti rad interne revizije, radne prakse i metodologije moraju biti učinkovite bez ikakvih opravdanja, mora obavljati svoju funkciju i aktivno poticati suradnju interne revizije i menadžmenta i pratiti da menadžment provodi dane preporuke, aktivno poticati suradnju između interne revizije i eksterne revizije, bez iznimke i opiranja

ZAKLJUČAK

Suradnja interne i eksterne revizije trebala bi pomoći upravi cjelovitim prikazom poslovanja poduzeća i rizika, a uz to eliminirati dvostruko obavljanje procesa interne i eksterne revizije. Prema stavovima internih revizora zadaci interne revizije su ocjena usklađenosti poslovanja (81,10%), ocjena uspješnosti računovodstvenih sustava internih kontrola (68,90%), otkrivanje i sprječavanje grešaka i nelegalnih radnji (37,90%), blagovremeno sastavljanje kvalitetnih financijskih izvještaja (34,10%) i dodavanje vrijednosti poduzeću (44,70%). S obzirom da je zadatak eksterne revizije ocjena fer i korektnog financijskog izvještavanja privrednih društava, u fazama revizijskog postupka eksterni revizori su u obavezi da procjene rad interne revizije i funkcionisanje sistema interne kontrole. Ukoliko eksterna revizija procjeni da se može pouzdati u rad interne revizije, to će isključiti obavljanje istih procesa od strane eksternih revizora.

Ispitanici su se složili sa tvrdnjom da adekvatna aktivnost interne revizije može doprinijeti smanjenju obima posla eksterne revizije (100%), a većina ispitanika je ocjenila suradnju s eksternom revizijom na području korištenja radom službe interne revizije u pribavljanju revizijskih dokaza sa ocjenom vrlo dobar (46,20%). Također 43,19% ispitanika je suradnju s eksternom revizijom na području korištenja radom službe interne revizije radi osiguravanja izravne pomoći u reviziji financijskih izvještaja uz usmjeravanje, nadzor i pregled koji obavlja eksterni revizor ocijenilo kao vrlo dobru. Hipoteza postavljena u ovom radu: Adekvatno uspostavljen sustav interne revizije u javnom poduzeću isključuje obavljanje istih procesa od strane eksternih revizora dokazivana je kroz anketni upitnik koji su ispunili

interni revizori. Odnosno, istraživanja su pokazala da adekvatno uspostavljena funkcija interne revizije u javnim poduzećima u FBiH može u veliko utjecati na smanjenje obima posla eksterne revizije, doprinijeti povećanju istinitosti i objektivnosti iskaza u financijskim izvještajima u javnim poduzećima i stvoriti dodatnu vrijednost u javnim poduzećima.

LITERATURA

1. Andrić, M., Krsmanović, B., & Jakšić, D. (2009). Revizija-teorija i praksa, V izmijenjeno izdanje, Subotica, Ekonomski fakultet
2. Čular, M. (2017). Prosudba eksternih revizora o razini korištenja rada interne revizije, doktorska rad, Split, Ekonomski Fakultet, Sveučilište Split
3. Etički kodeks, dostupan na [https://na.theiia.org/standards-guidance/ Public%20Documents /Code%20of%20Ethics%20Bosnian.pdf](https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/Code%20of%20Ethics%20Bosnian.pdf), pristupljeno 03.03.2021.
4. Isaković-Dražić, L., & Isaković, I. Razvoj i povezanost interne i eksterne revizije, dostupno na https://www.academia.edu/37377260/RAZVOJ_I_POVEZANOST_INTERNE_I_EKSTERNE_REVIZIJE, pristupljeno 30.03.2021.
5. Škandro, S. (2020). Savremena revizija, Bugojno
6. Škandro, S. (2016). Uloga internih revizora u otkrivanju pogrešaka i prijevara u preduzeću, Financijski propisi i praksa, 04/16, Fircon, Mostar
7. Tušek, B., Žager, L., & Rička, Ž. (2006). Revizija podrška poslovnom upravljanju, Sarajevo, Revicon, Sarajevo
8. Tušek, B. (2021). Suradnja između revizorskog odbora i eksternog revizora kao determinanta kvalitete revizije financijskih izvještaja, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Mostar